

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IV Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 19.09.2016, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:09 Arupärimine tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse kohta (nr 229)

2. 15:40 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:58 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame täiskogu IV istungjärgu 2. töönädala esmaspäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Palun, Olga Ivanova!

15:58 Olga Ivanova

Tere päevast, austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Mul on au anda 18 Riigikogu liikme nimel üle arupärimine peaminister Taavi Rõivasele. Arupärimine on Ida-Virumaale töökoha loomise toetuse kohta, mis käidi välja selle aasta märtsis, kui toimus valitsuse väljasõiduistung Ida-Virumaale. Sellele järgnenud pressikonverentsil reklaamiti uhkelt välja, et Ida-Virumaal saab taotleda töökoha loomise toetust, mida makstakse ettevõtjale, kes võtab tööle vähemalt 20 piirkonnas töötuna registreeritud inimest, kusjuures need inimesed peavad olema töötud olnud juba kuus kuud. Töökoha loomise toetuse suurus ühes kalendrikuus on 50% töötaja palgast, kuid mitte rohkem kui töötasu kahekordne alammäär. Sel ja tuleval aastal kokku on töökoha loomise toetuses osalejate arvaks prognoositud 625 inimest. Täna on ettevõtjatel olnud võimalik töökoha loomise toetust taotleda juba üle nelja kuu, paraku ei anna tulemused põhjust rõõmustamiseks. Augusti alguse seisuga oli toetust saanud ainult üks mittetulundusühing. Ettevõtjate arvates on põhilised takistused need, et tööle tuleb võtta korraga vähemalt 20 inimest ning kõik uued töötajad peavad olema töötukassas arvel olnud vähemalt pool aastat. Selle kohta on meil neli küsimust peaministrile. Ootame nendele ka suulist vastust. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun!

15:59 Mihhail Stalnuhhin

Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Mäletatavasti arutasime eelmisel talvel mitu korda seda probleemi, mis tekib majades, kus mõned üürnikud ei saa soojuse eest makstud. Sellel teemal on Eesti Keskerakonna fraktsioonil anda üle Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu. Kõik need vestlused siin saalis lõppesid üsna loogiliselt sellega, et k.a 25. veebruari valitsuse istungil otsustati, et ettevõtlusminister loob korteriühistute ja kohalike omavalitsuste võlgnevustega tegelemise võimalusi analüüsiva tööühma, mis teeb muudatusettepanekud probleemi lahendamiseks. Paraku pole tööühm suutnud endiselt lahendusi leida. Arvestades, et Eestis on üle saja maja, kus on selline probleem – ei ole nii, et ainult Ida-Virumaal on mõned sellised majad, vaid selliseid maju on üle saja üle terve Eesti –, siis pakumegi välja Riigikogu otsuse eelnõu, millega teeme Vabariigi Valitsusele ettepaneku lahendada olukord, kus see, et osa korteriomandi omanikke või valdajaid kaasomandi majandamisest tulenevaid kulutusi ei kanna, põhjustab selle, et oma kohustusi nõuetekohaselt täitnud isikute soojusvarustus ei ole talvel tagatud ning nende korteriomandi seisukord halveneb. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

15:59 Külliki Kübarsepp

Hea esimees ja head kolleegid, head töönädala algust! Seitsme Vabaerakonna fraktsiooni liikme nimel annan üle arupärimise riigihalduse ministrile Arto Aasale. Selle teema on Riigi Kinnisvara AS-i omanduses olev Patarei kindlus ja selle tulevik. Patarei kindlus kuulub Euroopa ehituspärandi hulka. Tegemist on kommunismi ja natsismi ohvrite mälestusmärgiga ning Eesti Vabariigi märtrite vastupanu sümboliga. Seal on vangis istunud meie suurkujud alates Jaan Tõnissonist ja lõpetades Jaan Krossiga. Selle pärandi kaitsmine on riigi ülesanne, nõue hoone säilitada tuleneb ka muinsuskaitseseadusest. Nimelt, üle kümne aasta on Riigi Kinnisvara AS seda ala omanud ja hooldanud, aga aastate jooksul on see hoone lagunened, katus laseb läbi vett, mis voolab lausa teisele korrusele. Olukord on selline, et ei leita enam investoreid. Moodustatud on SA Kalaranna Patarei, kuhu kuuluvad ka sealsamas vangis istunud inimesed, näiteks Lagle Parek. Probleem on selles, et ei leita lahendust, kuidas erakapitali, riigi, kohaliku omavalitsuse ja mittetulundusühingute abil saaks ühiselt selle kultuuripärandi säilimise eest seista. Sellepärast tahame ministri käest infot. Nii sellel kui ka eelmisel nädalal on Eestis olnud Europa Nostra delegatsioon. Europa Nostra tegelebki just Euroopa kultuuripärandi jaoks fondide otsimisega. Me tahame saada tagasisidet, mis on riigi plaanid, sest tegemist on unikaalse pärandiga. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnisson, palun!

15:59 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust majandus- ja taristuminister Kristen Michal.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Olen juhatuse nimel vastu võtnud kaks eelnõu ja kaks arupärimist. Tegeleme nendega edasi kodu- ja töökorra seaduses sätestatud korras.

Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Täiskogul on 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Maaelukomisjon on teinud ettepaneku jätta selle nädala kolmapäevasest päevakorrast välja kolmas päevakorrapunkt, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 249 esimene lugemine. Koos selle parandusega panen hääletusele Riigikogu täiskogu IV istungjärgu 2. töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt oli 78 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 1. Päevakord on kinnitatud.

1. 15:09 Arupärimine tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse kohta (nr 229)

15:58 Esimees Eiki Nestor

Läheme tänase arupärimise juurde, mille on esitanud Dmitri Dmitrijev, Kadri Simson, Marika Tuus-Laul, Kersti Sarapuu, Valeri Korb, Vladimir Velman, Andrei Novikov, Tarmo Tamm, Rein Ratas, Olga Ivanova, Erki Savisaar, Anneli Ott, Aadu Must, Viktor Vassiljev, Peeter Ernits ja Mailis Reps. Arupärijate nimel Dmitri Dmitrijev, palun!

15:58 Dmitri Dmitrijev

Austatud esimees! Head kolleegid! Juuni alguses esitas 16 Keskerakonna fraktsiooni liiget arupärimise tervise- ja tööministrile tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse kohta. Kuna teema on kirjas valitsuskoalitsiooni tegevuskavas, lootsime väga, et Vabariigi Valitsus töötab välja tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse ehk lühidalt TÕKS-i. TÕKS-i kõige olulisem eesmärk on tööõnnetusi ja

kutsehaigusi ennetada. Eesti on üks väheseid Euroopa Liidu riike, kus puudub eraldi tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus, mis motiveeriks tööandjat töökeskkonda parandama. Tööõnnetustest ja kutsehaigustest tulenevad kulud kannab praegu eelkõige riik solidaarse pensioni- ja ravikindlustussüsteemi kaudu. Ametliku statistika kohaselt registreeritakse Eestis umbes 3000 tööõnnetust aastas, millest 20–30 lõpevad kahjuks töötaja surmaga. Kutsehaigusi diagnoositakse 70 ringis. Kui me vaatame ajas natuke tagasi, siis näeme, et 2007. aasta Riigikontrolli auditi "Riigi tegevus tööõnnetuste vähendamisel" ettepanekutes on samuti välja toodud TÕKS-i rakendamise vajadus. 2010. aasta järelaudit nendib, et selles valdkonnas pole midagi ette võetud. Kavatsus TÕKS välja töötada ei ole praegu ilmselt kuskile jõudnud. Kuna hiljuti on tekkinud väga kriitiline arutelu haigekassa ehk tervishoiusüsteemi rahastamise üle, on TÕKS-i aktuaalsus jällegi kasvanud. Seetõttu on meil mitu küsimust ministrile. Ma loodan, et ta loeb need ette ka. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele vastab tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski. Palun!

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed, tänan selle minu kui sotsiaaldemokraadi arvates olulist teemat käsitleva arupärimise eest! Nõustun täielikult arupärijatega selles, et süsteem vajab muutmist, sest on oma tänases seisus jäänud ajale jalgu ja süsteemil puuduvad need olulised aspektid, mis on vajalikud selleks, et motiveerida eeskätt tööandjaid kutsehaigusi ja tööõnnetusi ennetama. Teiselt poolt tuleb mainida, nagu arupärijad ka õigesti märkisid, et kui kutsehaigus või tööõnnetus fikseeritakse, siis tihtipeale jääb kulude katjaks riik.

Mure on tegelikult veel suurem, sest süsteemis on kutsehaiguse ja tööõnnetuse riski vastu halvasti kaitstud just töösuhte nõrgem osapool ehk töötaja. Kui tervisekahju on ilmnenud, siis tuleb selleks, et hüvitist saada, pöörduda kohtusse. Me teame, et kohtusse pöördumine on töötajale, eriti kannatada saanud töötajale, kahtlemata kulukas ja võtab palju aega, mistõttu paljud sellest ka loobuvad. Teiseks on oluline see, et kui kutsehaiguse või tööõnnetuse tagajärjel kannatada saanud töötaja oma nõudega kohtusse pöördub, on ettevõtte, kelle süül see kahju tekkis, tihtipeale lakanud eksisteerimast. Sellisel juhul, tõepoolest, nagu te ütlesite, kannab need kulud riik.

Vastan teie küsimustele komplektis, kuna küsimused puudutavad enam-vähem ühte ja sama asja: kas valitsus plaanib midagi teha ja kas ta on midagi teinud? Vastus mõlemale küsimusele on jah, plaanib teha ja on ka teinud. Esiteks telliti 2015. aastal Poliitikauuringute Keskuselt Praxis uuring "Töövõimekao hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus", kus seda teemat üsna põhjalikult käsitleti ja sarnaseid kitsaskohti suures pildis esile toodi. Me oleme seda uuringut tutvustanud sotsiaalpartneritele ja huvirühmadele. Uuringu autorite ettepanek on suurendada tööandjate vastutust kutsehaiguste ja tööõnnetuste kulude katmisel, sh on vaja luua motivatsioonistiimulid, selleks et tööandjad oleksid huvitatud investeerimisest turvalisemasse töökeskkonda. See uuring ei ütle küll ei üht- ega teistpidi otseselt midagi tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse kohta, nn TÕKS-i kohta, küll aga soovitab selle teema käsitlemise põhimõttelist muutust. Vabariigi Valitsus on kokku leppinud, et peale selle, et 1. juulist s.a rakendub lõplikult töövõimereformi esimene etapp, millesse investeeritakse märkimisväärselt raha, et aidata inimesi, kelle töövõime on kannatanud ja kellel on juba ilmnenud töötamisest tulenenud tervisekahjud, käivitatakse nn TVR2 ehk töövõimereformi teine etapp, mille eesmärk on just nimelt ennetada tervisekahjusid ja püüda luua selline süsteem, kus tööandjad oleksid motiveeritud, ka rahaliselt motiveeritud turvalisse töökeskkonda panustama.

Ei vasta lõpuni tõele arupärimises toodud väide, et valitsuse konkreetsest tegevusprogrammist ühtegi tegevust ega tähtaega ei leia. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi punktis 10.10, kus on tegevusena kirjas töötaja töövõime jätkusuutlikkuse toetamise analüüs ja ettepanekud töövõimereformi teise etapi mõttes, on märksõnana ära toodud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus. Tõsi on see, et selle tegevuse rakendamise tähtaeg oli juuni 2016, ja tõsi on ka see, et täna on juba september, seega on Vabariigi Valitsus siin hilinenud. Palun selle eest vabandust austatud seadusandjalt, aga kuna töövõimereformi esimese etapi rakendus on võtnud märkimisväärselt ajalist ressursi nii Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti kui ka töötukassa töötajatelt, siis on need järgmise etapi ettepanekud viibinud. Võin teile öelda, et uus tähtaeg Sotsiaalministeeriumi-siseselt on septembri lõpp. Seega võin öelda, et lähikuudel jõuab teema ettepanekute mõttes Vabariigi Valitsuse lauale. Loodetavasti saame seda süsteemi hakata seejärel põhjalikumalt arutama ka siin Riigikogu saalis. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Dmitri Dmitrijev, palun!

15:59 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Väga hea oli kuulda, et see teema lõppude lõpuks ka siia saali jõuab. Tavaliselt me tegeleme küll tagajärgede likvideerimisega, mis läheb tihtipeale maksma rohkem sellest, kui me paneksime suuremat rõhku näiteks ennetamisele, mis tavaliselt on lõppkokkuvõttes ühiskonnale suurema kasuteguriga. Seesama puudutab ka meie tervishoiusüsteemi. Kas on tehtud mingisugune analüüs, kui palju võiks TÕKS-i rakendamine üldse kas haigekassa või tervishoiusüsteemi raha säästa, kui palju ühiskond sellega võidaks? On see analüüs tehtud või ei ole?

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Nimetatud analüüs, millele ma viitasin ja mille on teinud Praxis, on väga pikk. Ma mälu järgi ütlen, et see on umbes 300 lehekülge. Seal on vaadeldud nii Eesti süsteemi kitsaskohti kui tehtud ka võrdlusi teiste riikidega. Kokku on Eestit võrreldud seitsme riigiga: Soome, Rootsi, Taani, Läti, Hollandi, Ühendkuningriigi ja Saksamaaga. Üldine hoiak nii uurijatel kui ka meie enda inimeste analüüsis on ikka olnud see, et loomulikult, kui on võimalik tööõnnetusi ja kutsehaigusi ennetada, siis tuleb see riigile ja süsteemile odavam ning on ka inimese vaatest kindlasti kõige mõistlikum. Teisest küljest on ju selge, et kindlustus tähendab seda, et tööandjad peavad sinna finantsvahendeid suunama, et selle riski vastu töotajaid kindlustada. Loomulikult on see tööandjatele lisakulu. See ei ole aga kindlasti põhjus, miks seda mitte teha, sest peale selle, et tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse süsteem ei ole töötajasõbralik, solgib see ka ausat konkurentsi.

Meil on väga palju tööandjaid, kes pingutavad tööohutuse tagamise nimel oma ettevõttes ja investeerivad märkimisväärselt finantsvahendeid, et muuta töökeskkonda ohutumaks, kes hoolivad oma töötajate tervisest, pakkudes neile vajalikke teenuseid. Samas on paraku ka neid ettevõtteid, kus nendele küsimustele pööratakse väga vähe tähelepanu. Vaatame, mismoodi ettevõtted käituvad nendel juhtudel, kui tööõnnetuskahju või kutsehaiguskahju on realiseerunud. Kui asi kohtusse jõuab ja ettevõtte lõpetab oma eksistentsi ehk see pannakse kinni, siis on selge, et sotsiaalset vastutustunnet on sellistel puhkudel paraku vähe. Pigem näeme, et nii mõnelgi juhul on investeerimata jätmist oma töötajate ohutusse ja turvalisusesse ning nende tervise hoidmisesse vaadeldud ka lühiajalise konkurentsieelisena, ehk on leitud, et nii saab kulusid kokku hoida. Iseeneslikult ei ole ühtseid standardeid, selliseid häid, töötajasõbralikke standardeid tekkinud ning just see on põhjus, miks see küsimus vajab riiklikku sekkumist ja ühtse lahenduse tekitamist. Tehnilisel tasemel on küsimusi palju, näiteks kuidas eristada maksemäära mõttes neid tööandjaid, kes on oma töötajatesse juba investeerinud, nendest tööandjatest, kes seda üldse teinud ei ole. On olnud mõtteid, et nende maksemäärad, kes panustavad ise rohkem, võiksid olla madalamad, see oleks motiveeriv faktor. Aga korralduslikult on see üsna keeruline.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

15:59 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Selge see, et üks asi on töövõimereform ja teine asi on ikkagi tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus. Küllap olete teiegi kogenud, kui te olete inimestega kohtumas käinud, et kõige hullem on kohtuda kutsehaigetega. Nende pahameel riigi vastu on väga-väga suur. Probleem on üleval olnud vähemalt 20 aastat. Kindlasti olete ka teie nende inimestega kohtumas käinud. Ma küsingi, mida teie nendele olete öelnud ja kuidas neid rahustanud. Millal saaks selle probleemi tõeliselt lahendatud? Me usume teisse. Võib-olla tuleb seekord sellest asjast tõepoolest midagi välja.

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Nagu ma ütlesin, me loodame vastavate ettepanekutega jõuda valitsusse oktoobris. See eeldab ka sotsiaalpartneritega läbirääkimist. Nagu ma ütlesin, kui me tahame seda teha klassikalises mõttes, siis see tähendab teatud finantskoormuste ja riskide ümbertöstmist, mis minu hinnangul on õigustatud,

aga kahtlemata ei ole kõigile meeltnööda. Kuid me läheme selle asjaga edasi ja lähikuudel on konkreetsed ettepanekud nii avalikult laual kui loodetavasti jõuavad valitsuse otsuste tulemusel ka siia Riigikokku.

Veel korra vastan eelmisele küsimusele. Seesama Praxise uuring on välja toonud, et ennetus on tõepoolest igal juhul odavam ja mõistlikum kui tegelemine tagajärgedega, aga teisest küljest on selge, et ka ennetusel on omad piirid. Näiteks toob Praxise analüüs Soome näitel välja, et optimistlikel hinnangutel oleks võimalik ennetada kuni 10% tööõnnetusi. Kui ka 10% saab ennetada, on hästi, aga tööõnnetuskahjudega tuleb sellele vaatamata tegelda.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Jüri Jaanson, palun!

15:59 Jüri Jaanson

Aitäh! Töövõimereform käivitub lõplikult küll järgmisest aastast, aga rääkides TVR2-st, mis on mõeldud tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetuseks ja selle olukorra lahendamiseks, olete teie isegi siin palju rääkinud tööandja vastutusest. Kuid kui me käime ettevõtteid vaatamas, siis näeme, et tööandjad on küll väga palju investeerinud preventiivsetesse abivahenditesse, aga neid paraku ei kasutata. Siit ka küsimus: kuivõrd on selles analüüsis ja kutsehaiguste ennetuses tähelepanu pööratud töövõtja vastutusele ja motivatsioonile?

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Jah, see on kahtlemata oluline teema. Tõsi ta on, et mitte alati ei ole probleem ainult tööandjas, vaid tihti ka töövõtjas. Eks meil ole veel natuke maad minna, selleks et töökollektiivide üldine arusaam tööohutusest oleks sellisel tasemel, et elementaarseid asju, näiteks kaitsevahendite kasutamist, ei peaks tööandja sunniga kehtestama, vaid see muutuks ettevõtte töökultuuri elementaarseks osaks. Olukord ettevõtetes on siiski paranenud, vähemasti niipalju on Tööinspeksiooni inimesed julgenud öelda, aga loomulikult on see veel kaugel ideaalsest. Põhiline roll on siin just nimelt selleksamal Tööinspeksioonil, keda nähakse eeskätt karistava organina, kes käib ja teeb järelevaatusi ja seejärel määrab sunniraha, aga kelle tegelik roll tööohutuse ja tervisekaitse valdkonnas peaks olema ja suurel määral ka on nõustav. Igal juhul arvan mina küll, et Tööinspeksioonil võiks olla rohkem nii jõudu kui ka ressursse, selleks et seda vajalikku tööd teha.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

15:59 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Küsimus on analoogne eelneva küsimusega, aga ma küsin ikkagi. Päril mitmes kohas on täheldatud, et kui tööinspektor tuleb kohale, siis käitub ta väga bürokraatlikult. Ta paneb linnukesed kirja, et see ja see on ostetud, aga tihtilugu jääb kontrollimata, kas seda vahendit, mis on tööohutuse jaoks soetatud, osatakse ka õigesti kasutada või kas seda üldse kasutatakse. Siit ka analoogne küsimus eelmisega: kas te olete seda arutanud ja kas see probleem on teil üldse teadvustatud? Pigem peaks võib-olla rohkem ressursse olema just koolituse tasandil, et saaks inimestele selgitada, kuidas üht või teist vahendit kasutada. Teine küsimus on mul ka. Kui on valimisperioodid, siis on mitmeid mõtteid, kuidas soodustada tervislikke eluviise ja kuidas ettevõtjaid võiks selles asjas toetada. Kas ka praegusel valitsusel on olnud arutluse all analoogsed teemad, kuidas motiveerida tööandjaid töötajate tervislikku eluviisi rohkem toetama?

15:59 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Aeg on läbi.

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Selge see, et Tööinspeksioon kontrollib eeskätt olukorra vastavust õigusaktidele. See on tõepoolest bürokraatlik. Ma ei ole küll ühelgi ülevaatusel ise viibinud, aga võib-olla see mingitel juhtudel ongi formaalne. Loomulikult tuleks koolitusele rohkem rõhku panna, sellele ongi tegelikult päris palju

rõhku ka pandud. Eelmisel Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite perioodil tegi Tööinspeksioon seda päris usinasti. Me oleme hakanud näiteks igal aastal autasustama neid ettevõtteid, kes on enim oma töötajate tervisesse ja tööohutusse investeerinud.

Laiemalt rääkides ütlen, et eks ka mul endal ole tihti see tunne, et kui kuskil ei järgita õigusakte, siis tuleks kontrolli tõhustada. Aga riiklikul kontrollil on niivõrd hajusas süsteemis, nagu seda on Eesti tööturg, kus on hästi palju väikseid tööandjaid, omad piirid. Ma laenan siin paralleeli maksuametist, mille peadirektor Marek Helm mulle kunagi ütles, et ta on püüdnud oma töötajate hoiakuid muuta. Kui maksuametnikud on öelnud, et nende seaduslik ülesanne on koguda makse, siis tema on neile öelnud, et nad on oma ülesandest täiesti valesti aru saanud, sest inimesed maksavad meil makse vabatahtlikult. 90% nendest maksudest, mida maksuamet kogub, ei peksta maksuhalduri jõuga või seaduse paragrahviga välja, vaid inimesed maksavad neid vabatahtlikult.

Natuke samamoodi on ka Tööinspeksiooniga. Kui me saame juurde 50 inspektorit, kes käivad rohkem ettevõtetes, selleks et vaadata, kas tööohutustingimused on täidetud, siis see ei ole kindlasti halb. Seda võiks ka teha, aga tegelik muutus tuleneb ikkagi töökollektiivi töökultuurist. Tuleb sisemiselt jõuda selleni, et tööohutus ja töötajate tervise hoidmine oleks ühine asi, mida ei peaks keegi kolmas paragrahvi jõuga peale suruma, vaid see oleks midagi, mida me ise teeme. Mul on hea meel, et aina enam Eesti tööandjaid just nii mõtleb, aga nagu öeldud, siin on veel üksjagu teed minna.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:59 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Ma küsin enda harimiseks. Tuleb välja, et iga sajas tööõnnetus lõpeb meil surmaga. Kuidas see on n-ö laiemas pildis? Kui palju meil tööõnnetusi tegelikult on ja kas siin on midagi nõukogude ajaga võrreldes muutunud?

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Sellele küsimuse vastuse saamiseks – kuna ma pean tunnistama, et ma ei ole entsüklopeedia – soovitan lugeda Tööinspeksiooni kodulehte, kus on väga põhjalikud iga-aastased ülevaated Eestis toimunud tööõnnetustest nii arvuliselt kui ka liikide, raskusastmete, sektorite ja töötajate karakteristikute kaupa. Üsna hea ja täpne pilt.

Ega olukord rõõmustav ei ole. Ikka on päris palju surmaga lõppevaid õnnetusi, mille üle me kuidagi rõõmsad olla ei saa. Peale selle on hulk tööõnnetusi, mis lõpevad püsiva töövõimetusega või töövõime vähenemisega. See meile kahtlemata au ei tee. Loomulikult, kui seda statistikat vaadata, siis peab silmas pidama – Riigikogu liikmed kindlasti teavad, et see kehtib ka mõnes teises valdkonnas, näiteks naistevastase vägivalda puhul –, et kui registreeritakse rohkem juhtumeid, siis see alati ei tähenda, et olukord on kehvemaks läinud, vaid see võib tähendada, et nendest juhtumitest on hakatud rohkem teada andma. Seda trendi on tööõnnetuste puhul õnneks märgata olnud, et tõepoolest rohkem tööõnnetusi jõuab n-ö riikliku järelevalve organisse, me teame nendest rohkem. Aga endiselt ei märgita eriti just kergemaid tööõnnetusi paraku kuskil ära ja sellest tulenevalt ei ole meie teadmised selle kohta, mis ühes või teises sektoris toimub, kindlasti täielikud.

Nii et kui vaadata 25 aasta jooksul ilmnenu tendentsi, siis saab öelda, et tööohutuse mõttes on olukord Eestis läinud paremaks, aga mitte piisavalt. Võime öelda, et tööõnnetusi on hakatud rohkem registreerima, aga eriti kui me räägime rasketest tööõnnetustest, sh surmaga lõppenud tööõnnetustest, siis on selge, et tööd on veel küll ja küll.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:59 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Mul on hea meel, et te olete positiivselt häälestatud ja lubate selle teemaga edasi minna. Ma loodan, et te saate ka sotsiaalpartnerid nõusse. Aga milline on teie koalitsioonipartnerite seisukoht selles asjas? Kas te olete seda koalitsioonis arutanud ja mis te arvate, mis Reformierakond selle peale ütleb?

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Kui konkreetsed ettepanekud tulevad, siis me arutame neid nii sotsiaalpartnerite kui ka koalitsioonipartneritega. Valitsuse ühine kokkulepe on kirjas valitsuse tegevusprogrammi punktis 10.10, kus on öeldud, et seda teemat analüüsitakse ja tehakse konkreetsed ettepanekud. Hoiak on see, et me peaksime rohkem pingutama selle nimel, et tööst tulenevat tervisekahju oleks vähem. See, et ennetamine on nii inimesele kui ka süsteemile parem kui tagajärgedega võitlemine, on loomulikult kõigile ilmselge. Aga üks ettepanekute detailide üle ole vaidlusi küll, muu hulgas seetõttu, et see teema ongi keeruline. See, et teema on keeruline, on ka üks põhjusi, miks juba õige mitu valitsust ei ole seda lõpuni ära käsitlenud.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

15:59 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Lugupeetud minister! Juba korduvalt on viidatud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi punktile 10.10. Seal on öeldud, et luuakse eraõiguslik tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus. See tähendab, et juba tegevusprogrammi koostades oli suhteliselt kindel arusaam, kuidas see asi peaks välja nägema hakkama. Kas Eesti on tänaseks päevaks ratifitseerinud Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi selle osa, mis puudutab tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustust? Seal on küll väga kindel seisukoht, et maksmise kohustus peaks jääma ainult tööandjatele, mitte töövõtjatele. Aga tööandjad on loomulikult natuke teisel seisukohal. Kuidas meil sellega on ja kui kindel on, et see on meil eraõiguslik kindlustus?

15:59 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Esiteks vastab tõele, et Eesti ei ole ratifitseerinud Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi töövigastushüvitise osa, selle koodeksi VI osa. Hüvitiste määrad, mis Eestis kehtivad, ma pean silmas töövõimetuspension, töövõimetoetust ja toitjakaotuspension, on üle koodeksis nõutud miinimumi, aga meil on natuke teistsugune tervishoiuteenuste korraldus hambaravi, hooldusravi, ravimite jms puhul. Kuna meie tänase süsteemi korraldus on natuke teistsugune, siis ei ole me koodeksi selle osaga liitunud. Mis puudutab tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse vormi, siis siin on laias laastus kaks varianti. On võimalik teha see samamoodi nagu liikluskindlustuse fond eraõigusliku kindlustusena ja on võimalik teha see avalik-õigusliku kindlustusena, mille kõige lähem analoog on ilmselt töötuskindlustussüsteem. Mõlemal on omad plussid ja miinused. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on tõepoolest kirjutatud, et lahutamatu osa on siin eraõiguslik tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus. Arvestades Eesti kindlustusturgu, ei julge ma täna päris kindlalt öelda, et just eraõiguslik süsteem oleks kõige mõistlikum. Aga mõlemat varianti Sotsiaalministeerium analüüsib ja teeb sellest analüüsist tulenevalt ettepanekud.

15:59 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, härra minister! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Arupärimisele on vastatud.

2. 15:40 Vaba mikrofon

15:58 Esimees Eiki Nestor

Ja nüüd ja nüüd – vaba mikrofon! Palun, Marika Tuus-Laul!

15:58 Marika Tuus-Laul

Head kolleegid! Läinud nädal vapustas meid üsna tugevalt. Nagu muuseas ütles sotsiaalkaitseminister – minister, kes on ellu kutsutud selleks, et inimestele paremaid sotsiaaltagatise luua –, et praegused noored inimesed peavad töötama kuni surmani ja pension jääb neile vaid unistuseks. Teisiti ei saa seda lihtsalt võtta. Samas muutis tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski, kes oli öelnud, et tervishoidu on vaja raha juurde saada, üleöö oma arvamust ja ütles, et tervishoius annab veel väga palju kokku hoida, näiteks soodusravimite arvel, arstijärgkordi pikendades, haiglate ületööd piirates ning voodipäeva

hinda ja visiiditasu tõstes. Sellega oli nõus ka sotsiaalkomisjoni esimees Aivar Kokk.

Tuletan teile meelde, et me oleme praegu Euroopas edetabelite tipus selle tõttu, et me paneme kõige vähem raha tervishoidu. Hiljuti, muide, äkki olete kuulnud, algatas Poola uus valitsus eelnõu pensioniea langetamiseks. Ma ei tea, kas sellest saab asja, aga vähemalt on see mõte välja käidud.

Mida siis tegelikult tähendab see 70 aastat? See tähendab seda, et 10–12 aastat on inimene n-ö näljapajukil, väikese töötü abiraha peal. Me võime ju öelda, et keskmine eluiga pikeneb. See pikenebki, kuigi mitte nii palju kui arenenud Euroopa riikides. Aga me ei räägi sellest ja ministrid ei taha rääkida sellest, et tervena elatud aastate arv väheneb pidevalt. Alates 2009. aastast on see naistel vähenenud 2,1 ja meestel 1,9 aastat. Selline on tendents. Meie rahvas on haige, neil on kroonilised haigused. Millest see tingitud on, võite ise arvata. See on tingitud sellest, et inimesed ei pääse arsti juurde, see on tingitud sellest, et esimesi haiguspäevi ei maksta enam välja, ja on palju muid põhjusi. Kuigi praegu on meil pensioniiga 63 eluaastat ja see tõuseb 65 eluaastale, lähevad inimesed tegelikult pensionile hoopis 59-aastaselt. Ma ei kujuta ette, mis siis üleüldse saab, kui pensioniiga 70 aasta peale tõuseb. Kust võtta need töökohad või kuidas jõuab see juba peaaegu raugaikka jõudnud inimene täistöökohta pidada? Kust ta selle töökoha võtab? Politseinik, ehitaja või tuletõrjuja – inimene ei jõua sellisel täistöökohtal töötada, aga n-ö poolkohti ka ei ole. Isegi väikese palgaga poolkohti meil üldse ei ole ju ja ma ei usu, et neid nii palju ka tulevikus olema hakkab.

Kuhu siis jäid kõik need pankade väljakäidud vanaduspõlved palmide all? Ma mäletan, et kui eelmine kord pensioniiga tõsteti, siis Andrus Ansip tegi näo, et tema ei tea sellest midagi. Praegu pole Taavi Rõivas täpselt samuti sellest nagu kuulnudki, et võib-olla, jah, peaks natuke tõstma, aga tema ei tea midagi.

Te küsite, kust võtta raha. Siin on tõesti miljon lahendust. Kõigepealt, kas me peame nuumama Euroopa erapanku? Kas me peame panustama Kreekasse? Aga Estonian Air, Tallinna Sadam, parvlaevahange, Eesti Energia, Nordica – kõik need õhku pillutud sajad miljonid! Ja miks meie noored pered ikkagi lahkuvad, kas me oleme seda analüüsinud? Tegelikult on see üks põhipõhjus, miks meil ei jätku millekski raha. Aga sellest me ei räägi. Ministrid ütlevad, et need inimesed lähevad õnne otsima. Miks meie maksusüsteem on tabu? Miks me paneme pensioniraha välisfondidesse? Millegipärast ei taha me üldse rääkida majandusest, me ei taha rääkida tööstuse arendamisest. Need on tegelikult võtmeküsimused. Me vajame ministreid, kes on spetsialistid. Nagu te mäletate, omal ajal ei olnud Savisaare või Vähi valitsuses niisuguseid lapstegelasi, kes on täna ühe valdkonna minister, homme aga teise ministri koha peal jne. Kui me vaatame, millega täna tegelikult tegeldakse, siis on selge, et põhiliselt me jagame vaesust ümber ja valitsus tegeleb lihtsalt iseenda võimul hoidmisega. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Heimar Lenk, palun!

15:59 Heimar Lenk

Ma alustan oma eileõhtusest kogemusest. Eile veendusin ma veel kord, et meie praeguse valitsuse ministeeriumid ja ametkonnad ei ole suutelised seda riiki juhtima. Jutt, millega ma alustan, on üsna proosaline. See oli umbes kella kolmveerand kuue paiku eile õhtul. Ma sõitsin oma valimispiirkonnast Võru-, Valga- ja Põlvamaalt Tallinna poole. Seal, kus pärast Tartu linna on sild üle Emajõe, autod seisis, inimesed tulid autodest välja, ka külarahvas oli tänaval ja kõik vaatasid, kas on mingi autoõnnetus või looduskatastroof juhtunud. Minu auto jäi seisma kuskil seal, kus on Hollywoodi kohvik ja parkimisplats, sealt on õige mitu kilomeetrit Emajõe sillani. Mina sõitsin selle sillani natuke alla tunni, üle kolmveerand tunni. Jõudsin sinna silla peale ja mis selgus? Kujutage ette, mis selgus! Selgus, et meie Maanteeamet remontis seda silda, pühapäeval tööd ei tehta, ma ei tea, kas laupäeval olid töömehed väljas või ei. Üks sõidurada sillal oli lahti ja teine kinni ning sellele lahtisele rajale oli pandud automaatvalgusfoor, mis lasi kõigepealt ühelt poolt autod läbi ja siis teiselt poolt. Kuna Tallinna poolt tuli väga vähe autosid, siis see roheline tuli põles tühja. Me panime ühele peamagistraalile automaatvalgusfoori ja tekitasime seal, nagu Delfi täna kirjutas, mitmekilomeetrised järjekorrad. Öelge mulle, palun, kuidas saab sellise ametkonna juhtkond edasi töötada! Ma ei tea, kas valitsus täna seda asja arutas või mitte.

Ma ei tea, kas meie valitsus on arutanud seda, et Estonian Air tekitas meie riigile ligi 80 miljonit eurot kahju. Ma ei ole kuulnud ühegi inimese nime, keda oleks selles kahjumis süüdistatud. Nüüd ma kuulen, et uus kuulus lennufirma Nordica töötab samasuguse skeemi järgi nagu Estonian Air ja juba ongi kahjumis. Meile aga jälle luuletatakse, et viie aasta pärast jõuab see firma võib-olla kasumisse. Vaatame,

mis on toimunud praamihankega. On toimunud mingisugune käkerdis, on toimunud mingisugune absoluutselt läbikukkunud juhtimisega afäär, mis on meie riigilt nõudnud väga palju raha. Neli sidrunit või neli miljonit eurot on rahva seas anekdoote tekitanud. Vaatame meie rahvusmuuseumi, mida ehitatakse Tartu alla. Me ei suuda isegi köögihanget korraldada, et seal lusikaid ja nuge lauale tuua. Ma küsin siit Riigikogu kõnetoolist: kuhu me, kallis rahvas, niimoodi jõuame? Kui me nende asjadega hakkama ei saa, kuidas me saame siis riiki juhtida? Täna ma loen, et president Ilves muretseb selle pärast, kuidas pagulastele haridust anda. Väga tore, muidugi tuleb need mustanahalised ära harida, kes ei ole haridust saanud. Aga kui palju me oma hariduse peale oleme raha pannud? Mis toimub meie meditsiinis? Me loeme täna meie suurtest päevalehtedest, et inimesele tehakse ühe veresoone lõikus, aga teine soon kõrval on niisama ohtlik. Ta saadetakse koju tagasi, kuna raha teise veresoone opereerimiseks ei ole, aga see tähendab sellele inimesele lähima aasta jooksul kindlat infarkti. Selline on meie arstiabi ja selline on meie Eesti Vabariik aastal 2016.

Kallid kolleegid, kes me siin saalis istume, ja need inimesed, kes interneti või televisiooni kaudu meie istungit jälgivad, mõelgem, mis toimub! Tundub absoluutselt arusaamatu, kuidas saab niimoodi riiki juhtida. Aga tuleb välja, et saab. Mõni riigimees ütleb optimistlikult, et küll on hästi ja küll kõik läheb hästi. Rahandusminister ütleb, et meditsiinis on kõik korras. Kuulsime praegu Ossinovskit esinemas. No mitte midagi hullu ei kuulnud, kõik läheb ju hästi. Taavi Rõivasest rääkimata. Anname sisserändajatele hea hariduse riigi poolt, riigi raha eest, aga peaminister paneb oma lapse erakooli, sest ta ei usalda riiklikku haridust. Kallis rahvas, ma arvan, et me oleme tõelise tupiku n-ö lävepakul ja suur kriis on Eestisse saabumas. Minule jääb küll selline mulje. Sellise juhtimisega me enam palju kaugemale minna ei saa. Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

15:59 Märt Sults

Head kolleegid! Täna oli meil kultuurikomisjonis suur õnn kuulata uut haridus- ja teadusministrit. Ta tõi välja kolm suunda, mis on lähitulevikus plaanis: kõrgkooliseadus, raha eraldamine noorsoo huvitegevusele ja haridusseadus. Noorsooraha ehk huvitegevusraha koosneb kolmest osast: kultuur, sport ja tehnoloogia. Keelekümblust pole mitte kuskil. Haridusseaduses ei ole juttugi tugiteenustest, mis riik võttis kohalikest omavalitsustest ära selles mõttes, et ta võttis oma raha ära ja pani rahastamise kohustuse kohalikele omavalitsustele. Minu küsimuse peale, kuidas minister tagab võrdse kohtlemise erinevate rahastamisstruktuuride korral, jäi minister napsõnaliseks. Ta ütles nõndaviisi, et baasrahastus tuleb tagada, aga omanikule tuleb jätta võimalus panna rohkem raha sinna, kuhu ta tahab panna. Tähendab, riik võrdles ennast Kapa-Kohila külaga. Võtame riigigümnaasiumid. Riik kui omanik saab maksta rohkem, aga Kapa-Kohila ei saa maksta rohkem. Kapa-Kohila peab – ma ei taha solvata, palun vabandust, Kapa-Kohila! – panema klasse kinni ja tugiteenuste osutamise lõpetama, sest tal ei jätku raha. Aga võrdne kohtlemine on tagatud. Riik on hea peremees, kohalik omavalitsus on aga kehv peremees, kuna ta ei suuda teenuseid kinni maksta. Jama!

Keskerakonna fraktsioon on üritanud päris mitu aega tuua päevakorda tugiteenuste teemat. Selle asemel tuleb noorsoo huvitegevuse rahastamine, et tänavalapsi tänavalt ära korjata ja panna nad kultuuri tegema, *science*'it tegema, sporti tegema. Kõik on õige. Aga miks nad sinna tänavale lähevad? Sellepärast, et koolis ei ole tugiteenuseid. Koolis ei ole psühholooge, logopeede jne. Neid ei ole! Koolis on haridusliku erivajadusega lapsed, kes peaksid olema üks ühele õppes: ühes klassis on üks õpetaja ja üks laps. Kas nendega jõutakse tegelda? Ei ja nüüd läheb see laps tänavale ja teeb trikke. Riik aga arvab, et kui ta on koolist ära jooksnud, 7. klassist välja kukkunud, aga kui talle nüüd tänaval pakkuda sporti, kultuuri, *science*'it, siis ta hakkab sellega tegelema. Ei hakka! Tal ei ole harjumust sellega tegelda! Ta ei hakkagi tegelema! Tal ei ole kellatundmise harjumust, tal ei ole kohusetunnet jne. Jah, niisama palli kõksida võib, kuni sinnamaani, kui peab pingutama hakkama. Õppimine on väga raske töö, sport on väga raske töö, saavutussport on üliraske töö. Seda ei tehta niimoodi üle naba.

Tuleme tagasi tugiteenuste juurde. Mida aeg edasi, seda varem on meie õpilastel neid vaja. Juba lasteaia eelviimases rühmas, viieaastastele lastele või isegi varem peavad tugiteenused olemas olema. Koolis seda enam. Tugiteenuseid on vaja juba esimeses, teises ja kolmandas klassis, kus varem ei olnud vaja midagi sellist. Praegu aga on seda vaja.

Palun tuleme kooli tagasi! Palun taastame selle võimaluse, et kohalikud omavalitsused saavad õpetajate

palgarahast või pearahast maksta kinni ka tugiteenuseid! Hakkame sealt pihta! Kui ma küsisin, kas haridusseaduses on ette nähtud ka selline asi, et mitte hinnata numbriliselt, ikka et: "Juku, istu – viis! Mari, istu – neli! Märt, istu – kolm!", vaid saaks hinnata nihet ning teha seda ametlikult ja seaduslikus korras, siis selle peale ei osatud midagi vastata. Aga nihe on see, mis maksab. Viielist õpilast viielisena hoida on väga kerge – see "kerge" on jutumärkides, õpetaja töö ei ole kerge –, aga kahelist kolmeliseks teha on tunduvalt raskem.

Nii et palun, uus haridusminister, me oleme teie päralt, meie *know-how* on teie päralt, kasutage meid ja me töötame teie heaks! Aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

15:59 Viktor Vassiljev

Härra Riigikogu esimees! Head kolleegid! Armsad kuulajad! Uudis, et haigekassas on raha puudu, pole kellegi uudis. Juba aastal 2009 teatas tollane haigekassa juht Hannes Danilov, et puudu oli 1 miljard krooni, s.o ligi 70 miljonit eurot. Sellest ajast saadik on ikka aeg-ajalt mingi osa sellest august välja ilmunud. See on nagu aukudega sokk, et kord on kand paljas, kord on varbad paljad. Neid asju üritatakse ümber rehkendada, aga auk on ikkagi olemas ja kõrged riigi esindajad käivad ringi ja otsivad lisaraha sealt, kus raha ei ole, ja jätavad vaatamata sinna, kus raha on täiesti olemas. Ma pean silmas alkoholiaktsiisi.

Mis asjad on aktsiisid? Kütuse- või elektriaktsiisi mõte on selles, et tuleb korvata kas taastumatuid ressursse või riigi panust. Viinuskit annab ajada suvalisest saepurust, pole seal mingit taastumatut ressursi, ja tulude vähesuse üle tootja ka ei kurda. Aga alkoholiaktsiisi ja tubakaaktsiisi mõte, nagu on korduvalt siit Riigikogu puldist kinnitatud, on selles, et maksku suitsetajad ja alkoholitarbijad ise kinni need kahjud, mis nad ühiskonnale tekitavad, rikkudes oma tervist. Kusjuures kasud oleksid siis sees ju ka nendel, kes ei tarbi ei alkoholi ega tubakat, sest alates imikutest kuni raukadeni välja on kõigil õigustatud ootus, et alkohoolik ise oma ravikulud kinni maksab. Inimene, kes ostab päeva esimese pudeli, on kaine ja täie mõistusega ning saab ka aru, et ta maksab ise oma tervishoiukulud kinni. Aga ei ole nii. Tegelikult on niimoodi, et kui korralik, kaine ja karske kodanik juhuslikult väänab põlve välja ja tahab abi saada, siis ta seda ei saa, ta peab ootama järjekorras, kuna arstid lapivad parasjagu kokku maanteelt kokkukorjatud roolijoodikut. Niimoodi jääbki täitumata kõigi õigustatud ootus.

Vaat selle termini "õigustatud ootus" peale võiks õiguskantsler koos oma bürooga kõrvad kikki ajada, sest alkohoolikutel ja suitsetajatel ning ka täiesti karsketel kodanikel – ühtesid on kümneid tuhandeid ja teisi sadu tuhandeid, kokku on miljon kolmsada tuhat inimest – on õigustatud ootus, et ühe teatud sihtgrupi makstud alkoholiaktsiis läheb tervishoiusüsteemi. Sinna see peakski minema. Kui see sinna ei lähe, siis see tähendab, et õigustatult oodatud õigusvili jääb saamata kõigil, sh õiguskantsleril endal. Õiguskantsler peakski minu meelest vaatama, et rahva ootused saaksid täidetud ja asjad toimuksid nii, nagu need peavad õigusriigis toimuma. Selleks andku armas jumal õiguskantslerile tervist, pikka iga ja kainet mõistust! Proosit! Oi, ma tahtsin öelda aitäh!

15:59 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:59 Peeter Ernits

Lugupeetud Riigikogu esimees! Kolleegid! Jah, proosit! Lugupeetud Helmen Kütt, ainus koalitsioonisaadik, kes peab vajalikuks siin saalis olla! Ma räägin oma hommikust. 4. oktoobril hakkab Riigikohus vaagima 22 omavalitsuse taotlust kuulutada haldusreformi seadus põhiseadusega vastuolus olevaks. Täna hommikul pidi meie komisjon hakkama arutama, mida me Riigikohtule vastame. Öösel kell 0.15 saabus minu postkasti meie lugupeetud nõuniku arvamus, mis siis tuleks lugupeetud Riigikogu esimehe Eiki Nestori allkirjaga Riigikohtu esimehele läkitada. Rõhutan, kell 0.15 öösel. Juuru Vallavolikogu taotlus on 44 lehekülge paks, 20 valla taotlus on 54 lehekülge paks. Ja nüüd saabus kell 0.15 nõuniku arvamus, mis peaks minema välja Riigikogu nimel, mida me arvame sellest, kas siin on vastuolu põhiseadusega või mitte. Kell kuus hommikul pidin ma Tallinna poole sõitma hakkama. Võite ette kujutada, kui pikalt oli mul võimalik selle põhjaliku arvamusega tutvuda. Kummaline on see, et Riigikohus saatis meile taotluse juba 1. septembril, täna on aga 19. september. Okei. Nõuniku vastus,

see polegi ime, oli selline, et kõik on kõige paremas korras, vastuolu põhiseadusega ei ole. Kuidas saakski teisiti, kui me ise oleme selle supi kokku keetnud.

Minu hinnangul on nii haldusreformi seaduse § 3 kui ka 3. peatükk – see on see sundliitmise peatükk – selges vastuolus põhiseaduse §-dega 154 ja 158. Viie tuhande elaniku nõue on dogmaatiline ega taga ilmingimata omavalitsuse suutlikkust. Maailma kogemus näitab, et omavalitsuse optimaalset suurust ei ole olemas. Nii et õigussubjektiivsuse riive ei ole vajalik ega ka mõõdukas. Sundliitmine on väga raske riive ja enne selle kasutamist oleks tulnud proovida palju leebemaid variante. Näiteks, omavalitsuste koostööd, mida põhiseaduse § 158 lubab. Valdade vägivaldne liitmine, mille tagajärjel võim kaugeneb rahvast ja kohaliku omavalitsuse olemus hägustub, ei ole mõõdukas meede. Vägistamine jääb vägistamiseks. Minu keel tõrgub seda nimetamast mõõdukaks lähenemiseks naisele.

Ah jaa, Juuru volikogu juhib tähelepanu asjaolule, et nii tähtsa seadusega rikutakse ka protseduurireegleid. Haldusreformi seaduse eelnõule ei olnud nimelt koostatud väljatöötamiskavatsust. Aga väljatöötamiskavatsus on see asi, mille vajalikkust justiitsminister Reinsalu meile siin alatihti korrutab. Hea kolleeg Kalle Laanet tõdes, et pole häda, see on vaid valitsuse hea tava, mitte kohustus. Seega sülitas valitsus nii olulise eelnõuga välja tulles ka heale tavale. See on minu järeldus.

Nüüd on pall Riigikohtu käes. Ma loodan, et ka nemad näevad seda, mida näen mina ja mida näevad minu paljud vallavanematest sõbrad ja tuttavad, opositsioonisaadikud siin saalis ning mida näeb ka lugupeetud professor Paul Varul, kunagine justiitsminister. Aitäh tähelepanu eest!

17:02 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Istung on lõppenud. Kohtume homme. Head õhtut!

Istungi lõpp kell 16.02.